САНА ОПОХ

ЧУРАПЧЫ УЛУУЬУН ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 35 (8480). 2000 СЫЛ. КУЛУН ТУТАР 25 КҮНЭ. СУБУОТА СЫАНАТА — 1 СОЛК. 10 ХАРЧЫ.

САРСЫН— РОССИЯ ПРЕЗИДЕНИН БЫЫБАРЫН КҮНЭ

Бука бары— быыбарга!

Улуус 70 сылынан Дьокуускайга—Чурапчы күннэрэ

(Бу нүөмэр столицаҕа олорор биир дойдулаахтарбытыгар ананар)

■ ■ ■

Дьоммутун-сэргэбитин кытта бииргэ

Төрөөбүт улууспутуттан төһө даҕаны тэйэ сырытарбыт, өйбүт-санаабыт дойдубут дьонун-сэргэтин кытары бииргэ. Дойдубут дьоно хайдах эрэ олороллор, туох үчүгэй саҕаланыы, үлэ-хамнас турута хайдах буоллар диэн бэйэ-бэйэбитин көрсө эрэ туһаарбыт ыйыталаһабыт. Ол да иннэ быйыл улууспут тэриллибитэ 70 сылын эйгиннэ кытары бииргэ тэрэнкэтэн баллыгыныбыт. Улууспут күннэрэ Дьокуускайга ыытыллыытын иккис сэнээрааннэ күүтэбит.

Республикабыт кинигэр олорор биир дойдулаахтарбыт хайдах-туох үлэлээн-хамсаан сылдьыаллар, дойдуларын туһунан саныыллар эрэ, суох, тутуннан комолоһор, өйбүт буолар ыахтаахтарый диэн, буоллаҕына, сэргэнэн эрдэххит.

1994 сыл саас куоракка оччолорго улуус баһылыгынан үлэлии олорор Иван Степанович Сивцев көҕүлэһиннэрэ «Алаас ахтыҥаана» диэн улахан көрсүүнү ыытыллан, биир дойдулаахтарбыт сүргэлэриттэн сүрдэхтик эрэ кэтэхтэр. Ол кэмнэ манна «Чурапчы» түмсүү тэриллибитэ. Үлэбит сыыһа-баҕа кэпсээн, дьоммут-сэргэбит дойдуларыгар өй-санаа оттуннан өйөбүт, кыанар отто эрдэх дьаһаллыларга спонсордаан үбүнэн-аһынан көмөнү оторуулара, бэйэбит тэрийэн ыытар дьаһалларбытыгар түмсүүлээх буолуубут күүһүнэн иҥэрэ—«Чурапчы» түмсүү Субэтин ыытар үлэтин сорох түмүктэрэ. Түмсүү биир сүрүн соруктаах ыччаттары туспаах үөрэхтээһиннэ көмөнү оторуу буолар. Кэнники ахта сылга СГУ үөрэхха ылар комиссиятын эпиэттэннэр секретардарынан биир дойдулаахтарбыт педагогическай наука кандидата Г. П. Пермяков уонна техническэй наука кандидата Г. Г. Турантаев, ону сэргэ билигин иккис сылын биологическай наука кандидата Л. А. Пестрякова үлэлээннэр, улууспааҕы үөрэх управлениетын кытары ыкса сибээстэһиннэрэ үтүө түмүктэри биэрэр. Сылдьата оҕолор үөрэхха киирэллэрэ эбиирэ үөрдэр. Маныаха түмсүү Субэтэ, СГУ, ДьТХА, о. д. а. үөрэх тэриллэрин салалтатын кытары улуус дьаһалтатын көрсүүлэрин тэрийиннэ, үлэҕа сыга хамсаһыннарыы көрдөһүннэ тирэх буолбута диир толору ыыхтаахпыт. Иккис сүрүн тирэх—үөрэхтээһин эрэдиссиялара үлэлии сылдьар дьоммут быһаччы көмөлөрө.

Атын улахан соруктаах—эйгин куоракка олорор дьоммут дойдуларын кытары сибээстэрин быспат, ону бөҕөргөтөр, быһатын эттэхха, патриотическай өйү-санааны үөскэтиллэр, интэр үлэни күүһүрдүү. Ол да иннэ, дьоммутун түмэр сыалтан, бу кэнники үс сылга сайын сахалыы сиэрэйэн-туомунан ыыах ыһар буоллубут. Ону инн бастаан улууспут бочуоттаах гражданина Г. Д. Ефимов көҕүлэн, субэлээн-аналаан ыыттарбыта. Аасыт сылга республикаҕа физкультурнай хамсаһын 75 сылыгар аналлаах спортивнай дьоро кинээнэ тэрийии, быйыл 2000 сылы биргэ көрсүү үгүс биир дойдулаахтарбытыгар үтүө өйдөбүлү хаалларда. Маныаха улууспут үгүс ыытыллыах делегацията киирэн кыттыыны ылан, тэрийэн ыытыһара үтүө үгэскэ кубулуйан, дьоммутун түмүүгэ олук буолар. Биллэн турар, улахан дьаһалы ыытыы эйбэх үбү-аһы эрэйэр. Куоракка олорор биир дойдулаахтарбыт юристар Д. Д. Коркин, Д. И. Федоров, предпринимателлэр С. С. Алексеев, Е. И. Макаров, С. И. Архипов, «Туймаада-нефть» ИК ГУП-ун салайаччыта И. К. Макаров, «Туймаада-инвесте ГУП» салайаччыта Е. И. Макаров, «Норд-Ойл» ИК салайаччыта К. А. Федоров, «Туймаада-снаб» ГУП салайаччыта В. Н. Филиппов, баанынай хаһаайыстыбатын баанныыта К. С. Макаров, Үрдүкү спортивнай ситиһии фондатын салайаччыта В. П. Карпов уо. д. а. үгүс көмөну оторуоллар.

Билигин иэйилээктэриттэн түмсүү бэйэтин ордук үчүгэй өттүнэн көрдөрөр. Иэйилээктэриттэн биирдиилээн түмэр лидердэр аналлыттара. Кинилэр көҕүлэһиннэриннэ барыы ыытыллар дьаһалларгa иэйилээктэриттэн көмөнү оторуу тэриллэр. Ангардас бу кэлин ыыл сылга «Бахсы» түмсүү салайаччыта Т. Т. Егоров көҕүлэһиннэн Толоонгго Сыйыалаах кинигин тутуутугар амарах саная кэнцэрдыттан итинник биирдиилээн дьонтон хомуллан барыта 200 тыс. солк. суумалаах материальнай көмө тэриллибэт. Бэйиэ бу тутуулуу ситэрэн үлэҕэ киллэриигэ үлэ саҕанар. «Алаҕар аймах» түмсүү (салайаччы П. Ф. Баишев) Алаҕардаатыы эр дьон хордоро тэриллибэтэ 10 сылын бэлиэтиир дьоро кинээтин Опера уонна балет театрыгар өйгө-санааҕа хаалар гына үрдүк таһымнаах тэрийэн ыытта. Куоракка «Колыҥчаан ырыа-үгүстүү ансамблын үлэтин отчуотун тэрийиигэ түмсүү салайаччыта Г. Г. Сивцев дьонун-сэргэтин кэпсиник түмпүтэ. Биир дойдулаахтара М. Р. Степанов иккис түмпүтэ. Биир дойдулаахтара М. Р. Степанов иккис коминьютэрыы бэлэхтэбитэ. «Чурапчы» түмсүү биир дойдулаахтарбыт айар отчуоттарын тэрийиигэ күүскэ көмө буолар. Ол курдук, ангардас аастыт сылга Алтан Сарын «Тоҕус этиҥ тойута» диэн кинигэтин презентациятын, художник А. П. Мунхалов, мусчут Г. Н. Родионов айар быыстапкаларын Чурапчыга тэрийии, журналист Л. П. Керемясова айар үлэтин дьоро кинээтин. Социалистическай Үлэ Геройа Е. И. Новгородова 70 саастын бэлиэтиир үбүлүөйүнэй бичээр, А. П. Илларионов кинигэтин презентациятын. Мындаҕаайыта, Болтонгго спортивнай саала аһыллыытын, суруйаччы С. А. Попов—Сэмэн Тумат

БИИР ДОЙДУЛААХТАРБЫТ КЭПСИИЛЛЭР

Кини куораттыгар Дьокуускайга араас идэлээх—салайаччылар, предпринимателлар, суруйаччылар, юристар, преподавателлар, медиктэр, о. д. а. биир дойдулаахтарбыт олороллор, үлэлиллэр. Биһиги корреспондеммыт А. Слепцов кинилэртэн түөрт киһини көрсөн кэпсэппитин бэчээттиибит.

Альбина Иннокентьевна ПОНСЕЕВА, Дьокуускай куорат дьаһалтатын баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйаччы, Ил Түмэн депутата:

—Столицабытыгар Чурапчы улууһун күннэрэ ыытылларын улахаммын саҥаарэ, үөрэ ыытыллыбыт. Бу дьаһалы ыытыыга бэйэбит оттуттан тугу көмөлөһөрбүтүн, хайдах көрсөрбүтүн сүбэлэстибит.

Мин Чурапчы улууһуттан Ил Түмэнтэ депутат буоларбынан, дьонум-сэргэм итиннэ хайдах үлэлиэхпин интэриэһиргиир буолуохтаахтар. Депутатынан талыллан үлэлэхпиттэн икки сыл аста. Социальнай эйгэҕэ сыһыаннаах бастайданнай комиссияны салайарбынан, сүүмэҥнэн, итии туһаайыыга үлэлэтэбин. Бюджеты оҥорор салаалары кытары кытыһан үлэлээн, социальнай эйгэҕэ үн-харчы көрүлүүтүн ситиһэ сатыыбыт. Сессияҕа боппуруос көрүллүүтүн, парламентскай истиҥнэри тэриннибит. Холобур, XXII сессияҕа дорообуйа харыстабылын боппуруоһа көрүлүбүтэ. Биларбит курдук, социальнай норматив диэни киллэрэн, тыа сиригэр штаттар сарбыллар кутталлара үөскээбитэ. Маны, тыа сиригэр олороччулар интэриэстэрин, усулуобуйаларын учуоттаан, тохтотору ситистибит. Эмиэн хаарчыйыыга, ордук хотугу улуустарга эбии үн көрүллүүтүн боппуруоһун быһаардыбыт. Эмиэ тэриллэрин оборудованиелаах эргэрбиттэрин, инструменнар тиийбиттэрин көрө-билэ сылдьыбыт. Хаһаайыстыбаннай ороскуоттарга туттуллар үн-харчы суоҕун көрөөтэ эбэ. Маны көмөлөрүгэ амаҥ үлэлэһэн үбү-харчыны көрүүгэ сөбүлэҥи ылыбыт.

1995 сылларыттан СР Правительствота «Чуугал туһунан сокуону» ылыммыта. Бу хайдах туоларын цифиргэр анал боппуруос көрүллүбүт. Сессия сокуон ситэтэ суох үлэлиирин бэлиэтээтэ. Холобур, учуоталлар олохторун-дьаһахтарын хаарчыйыыга комунальнай өгөмөн туһаннарар, билиллэрин үрдэтиигэ методическай литератураннан хаарчыйар, о. д. а. боппуруостарга. Оскуолаалар техническэй өттүнэн хаарчыллыылара ньаа араастаһыылаах. Маныаха нормаҕа олохтоох

та быһаарылларына, Хаарчыллыы саамай кыра көмөнө тутуһууну хонтуруоллуохут. Олохтоох киллэриигэ үлэлэһэри Правительство ылынна. Аны сотору тыл туһунан сокуонҥа парламентскай истиҥ буоларга былаанныыллар.

Быыбардаччылардыын кытары кыах баарынан үлэлэһэ сатыыбын. Дойдубар тэҥыстахтыына аҕаан-миинэн көрсүһүүлэри оҥоробун, телевидениеҕэ аһаҕас эфиирдэри ыытабын, мунньахтары оҥоробун. Олөрөөри кинилэр миигин аҕыйахта көрсөллөрүттэн астымматтарын билэбин, сэрэйэбин. Улуус салалтатыныын ыкса сибээһи тутуһабын, биирдэ үлэлиибит. Холобур, улуус кинини балыһатын туттарыы боппуруоһугар, Үн-харчы булуутугар, атын да боппуруостарга барыы хаҥаалларын туһана сатыыбыт. Элбэхтэн биири ылан эттэхха, балыыһа тутуутун боппуруоһугар депутатскай ыйытык оҥорбутум. Биирдиилээн да быыбардаччылар туруорсар боппуруостарын, көрдөһүүлэрин төһө кыалларынан толоро, быһаара сатыыбын. Сороҕор туолбат да өрүттэр бааллар. Үгүстэр дьиэ көрдөөһүнүн боппуруоһун туруорсаллар. Бу, биллэн турар, ыраах да биирдэ быһааран кэбиһэр боппуруос буолбатах, үксүгэр кыаллыбат.

«Чурапчы» түмсүүнү кытары сибээһи тутуһабын. Ыытыллар дьаһалларга, мунньахтарга кыттабын. Биһиги В. В. Путины агитациялыыр штабы салайабын. Түгэхэннэн туһанан, биир дойдулаахтарбын быыбар күн гражданскай иэскитин толорон быыбардыыр участоктарга кэлэн достойнай дьэбит кандидаккыытыгар куоластыыргытыгар ыытарабын.

Людмила Агафьевна ПЕСТРЯКОВА, СГУ приемнай комиссиятын эпиэттэнэр секретаря, биологическай науки кандидата, экология кафедратын доцена:

—Биһиги университеппытыгар барыы үөрэх формаларыгар 12709 студент үөрэнэр. Итиннэ күнүскү (очнай) үөрэхтэ Чурапчыттан 332 оҕо баар. Үөрэхтэ киирии экзаменнэн көрөр буоллахха, улууска конниги сылларга биллиэ-көрүү өттүнэн эбиллии бэлиэтэнэр. Ол да иһин киирии бырыыбыта үрдээн иһэр. Аасыт күһүнгү туттарыы түмүгүнэн улуустартан үйүс миэстэҕэ киирэстибит. Барыта 315 сайабылыанньа бэриллибиттэн 109 оҕо экзаменнэри ситиһиилээхтик эйэн студент буоллулар. Маны таһыынан 26 студент хаарчы төлөөн үөрэнэллэр.

Сайабылыанньалар киирилэриттэн, туттарсыы таһымыттан көрдөхпө, Чурапчы улууһун үөрэнээччилэрэ ордук математика, физика, химия, биология, сахалыы предметтэргэр күүстээхтэр. Холобур, математикаҕа 9 сайабылыанньа киирбиттэртэн 8, физикаҕа 9 киирбиттэртэн 7 оҕо экзаменнэри ситиһиилээхтик туттардылар. Ол оҕолоругар юриспруденция, история курдук идэлэргэ 10-тан тахсаллы сайабылыанньа киирбиттэртэн 3-түү эрэ оҕо туттарда. Оттон нуучча уонна омук тылларыгар биирдии, иккиэн эрэ сайабылыанньа киирэр.

Оҕо үөрэхтэ киирэргэр хаанык специальность туттарсарын, онуоха хайа предметтэргэ бэлэмнэнэрин эрдэтэн билиэхтээх. Маныаха киин фактаҕа, ол эбэтэр туохха дьоҕурдааҕа, хаанык предметтэргэ үчүгэйдик үөрэнэрэ учуоттаныахтаах. Оскуолаалар төрөппүттэрдиин сүбэлэһэн үөрэнэччи оскуоланы бүтэрдэҕинэ салгыы үөрэнэргэ боппуруоһун эрдэтэн быаанныан профориентационнай (идэҕэ туһаайыы) үлэни ыытыахтаахтар. Туттарсар кэмэргэр улуустан бэрэстэбиитэллэр киирсэн тэҥнэтэ сылдьыһыылара үтүө үгэскэ кубулуйда. Чурапчылар бу оттуннан соҕотоохтук тэриллэлэр. Учуоталлар киирсэн консультация биэрэллэр, олохторун-дьаһахтарын оттуннан быһаарсаллар. Биһиги бэрэдэк сатарыйбат кэмнэр туттарсаччылар ыыллан-тоҕуллан хаалбакка экзаменнары этэҥнэ туоруулларыгар эпиэттэнэн сүгэллэр. Куһаҕаны талан оттоохпө, эбитуриент медицинскэй-технологическэй институтка хонон тарыстаҕына, үөрэхтэ туттарсар быраба бобуллар. Аны улуус штабыттан бэрэстэбиитэ экзамен туттарар кэмнэ киирэн көрөр, быһаарсар быраастаах. Онон бу ыыманы салгыы да туһаныахтара, диэн эрэнэбин.

Улуустартан сайаанна быһыытынан бэйэлэриттэн үөрэнэччилэргэ тестирование ыытабыт. Төлөбүрдээх. Туттарбыт, тестирование ыытыллыбыт предметтэриттэн сыанналар түмүктэрэ үөрэнэччилэргэ бэйэлэриттэн киллэр. Итиннэ киирии экзаменнэрин билиниллэр. Чурапчы улууһуттан урукку оттуттан бу көрүнү туһаммыппыт, инникитин да үлэлэһиэхпит. Маныаха улуустаабы үөрэх управленцета сылдьата сибээстэһэр.

Биир үчүгэй көстүүнэн үөрэхтэ туттарсаччылары ыытары контрактаны төрүөх (дуогабар быһыытынан) үлэлэһиэн буолар. Ол аата, үс өрүт: улуус—үөрэхтэ туттарсаччы—СГУ дуогабар түһэрсиллэр. Улуус (хаҥас киллэрээччи тэриллэ да буолуон сөп) үөрэхтэ туттарсаччыны үөрэхтэ киирэн бүтүрэн кэлиэҕинэ үлэҕэ ылларга мэктиэлиир. Стипендия да олохтуон сөп. Оттон үөрэхтэ туттарсаччы студент буолан үөрэҕин бүтүрдэҕинэ, улууска эбэтэр туспаах дуогабардаспыт тэриллэтигэр төннөн үлэлиигэ эбэһиинэстэнэр. СГУ үөрэхтэ киирбит студенты үөрэтэри мактиэлиир. Итинник дуогабардаах туттарсар оҕо ордуктаах балаһыанньанан туһаммын сөп. Биһиги университеппыт бүтүрэн баран үлэтэ суох буолуу элбэх.

Сорох идэлэргэ, ордук оскуолааларгa, үлэһиттэр тиийбэттэрин билэбит. Маныаха эрдэттэн үлэлэһии наада. Холобур быһыытынан Чурапчыттан мугуннардар Ивановтар «Баҕа саанаа» авторскай оскуолаларын аҕалабын. Кинилэр хаанык кадрга наадыйалларын олох эрдэттэн кэлэн СГУ салалтатыныын, биирдиилээн студеннары кытары кэпсэтиһэллэр, үлэлии тиийдэхтэриэ хаанык усулуобуйалары тэрийэллэрин чуолкайдаһаллар.

Төлөбүрдээх үөрэх туһунан. Маннык экзаменнары туттаран баран конкурсунан кимэйин киирбэтэхтэр ыыллаллар—быаанныах миэстэ таһыынан. Киирэн баран үчүгэйдик үөрэнэр түбэлтэлэригэр миэстэ тэҥыстаҕына быаанныах үөрэхтээһиниэ (хаачы төлөбүрэ суох) киириэхтэрин сөп. Төрөппүттэр оҕолорун кэскилин өйдөөн, бу форманан үөрэтэриигэ сүрдээҕин ылсан эрэллэр. Сыллааҥы төлөбүрэ: хаанык үөрэхтэ үөрэнэллэрин көрөн күнүскү үөрэхтэ 9—14 тыс., кэтэхтэн үөрэнигэ 4,5—7 тыс. солк.

«Чурапчы» түмсүү биһиги хаймсхабытынан үлэлэһэр. СГУ-та преподавателиннэр, атын да үлэлэрэ элбэх Чурапчыттан торуттээхтэр үлэлиллэр. Кинилэр үөрэхтэ киирээччилэргэ консультация биэрэн, атын да кыһалҕаларыгар көмөлөһүөхтэрин сөп.

Тимофей Тимофеевич ЕГОРОВ, Сир баайын үөрэтиини уонна хостооһуну хонтуруоллуур государственнай геологическай инспекция начальника:

—Биһиги инспекциябыт, итии аатыгар этиллибитин курдук, сир баайын таба туһаныыны хонтуруоллуур эбэһиинэстэнэр. Барыта 30-тан тахса үлэһитээхпит. Региональнай валовай бородуукпыт (туох баар киллэрэр үнүт барыта) 90-тан тахса бырыыбыын сир баайын туһаныы илэр. Сир баайын хостооһун итиннэ көрүллүбүт үбү таба туһаныы туһунан бырааптаах. Итии бырааптаалара, үлэ хаачыстыбатын, атын да ирдэбиллэри тутуһуннарыыны биһиги тэриллэбит хаарчыйар. Сыыһа-хаппы тахсар түбэлтэтигэр ыстарааптары туттабыт. Аасыт сыл түмүгүнэн биһиги инспекциябыт хас биирдии үлэһитэ 10 мил. 315 тыс. солкуобайы государство суотугар киллэрдэ. Итии үлэбит-хамнаспыт туһунан.

Дьокуускайга олорор Бахсы Толоонуттан торуттээх-

тэр 1937 сыллаахха «Бахсы» диэн түмсүүнү тэрийэн мишинт. Билигин 70 чилиэннээхпит. Барыта кини куоратыгар 120-чэ Бахсыттан торуттээхтэр олороллор. Сылгыбыт-сорунуут—дойдубут дьонун-сэргэтин кэпсиитэ, иэйиилиэх сайдарын туһугар кэмэкытары биллэрбит, иэйиилиэх сайдарын туһугар кэмэ-нү оҥоруу.

Хайа баҕарар иэйиилиэх сайдарыгар, дьон-сэргэ эбэтэр аҕыйах ыллаастаах оҥортоон, төрөппүттэр эбэтэр аҕыйах ыллаастаах оҥортоон, төрөппүттэр оҕолорун үөрэттэрэрэ кини сирдэргэ көһүүлэрэ буоларын үөрэтиигэ, иэйиилиэхпитигэр, иннинэ сайдыыны, ыччат кэскинэ иэйиилиэхпитигэр, иннинэ сайдыыны, ыччат кэскинэ саанан, таас оскуола тутарга быһаарымыыктарын сүрдээҕин сөбүлүүбүт, күүс-ыыс тиийэриэн өйүүбүт. Хаачы-үн булуутугар, былаанна каллэрилиэйүүбүт. Хаачы-үн булуутугар, былаанна каллэрилиэйүүбүт. Биллиитэр кэмэлөөбүт, 1997 с. оскуола тутуута былаанна киллэрилиэбитэ, бырайыата оноһуллубута. Үлэ ыытыллар. Быйылгы дылга инвестициэннай бюджеттан үн аммэ көрүлүннэ. Былаарыыгы үнкэ иэсиитин векселиэн ылан ылдьа сылдьыбыт.

«2000 сылга—2000 үтүө дьыаланы!» диэн республикатаҕы хамсааһынны ыытан, бахсылар норуот тутуутун быһыытынан КСК-ны тутарга сорунтаран үлэлиллэр. Маннык бэйиэ түмсүүбүт кэмэлөөбөр. 1999 сыллаахха бу тутуута үбүнэн кэмэлөөбөр сылдьаах Дьокуускайга концерт көрдөрүллүбүтэ. Итиннэ киирбит харчыта биир дойдулаахтарбытыттан эбии хомуйан 70-тан тахса тыс. солк. суумалаах тутуу матырыйаала булуллубута. Онон бу тутуулар дьиэ тутуллан бүтүөҕинэ кырыыстыыгар-аанан оцениованнай линиэтэр, түүкүк таана, электрооборудование, о. д. а. ылыллан бэлэм буолуталар. Холуодатаан, аанын оҥоһуутун Табаҕаттаах комбинаты кытары кэпсэтистибит. Кыра да буоллар, хамнаһы төлөбүүгэ кэпсэтиһиллэрин туһаныахтаах тэриллэрэ кытары ыытабыт.

Кылайыы 55 сылыттан сибээстэн «Ыар кэмнэр тыыннаах туохулара диэн кинигэни таһаартарыахпыт. Кинигэ 10 бэчээтинэй плиистээх, 80 тыс. солк. суумаҕа оноһуллуоҕа. Бу кинигэбитигэр Аҕа дойду сэриитигэр, кэбэрүллүүгэ сылдьыбыт дьоммут ахтыылара, итии ыар сылларга туһаныахтаах матырыйаалар бэчээтэтиэхтэрэ. Тутуннан туһаан, юрдөһүүбүтүн ылынан редакциялаабыт С. А. Поповка улахан махтаалбытын тиэрдэбит. Бэйэм геолог буоларбынан В. Н. Егоров—Тумарча «Кырыыстаах таас» диэн кинигэтин ыытыахтаах таһаартарыыта комолоһобун.

Дойдубутуттан олохтоох дьаһалта (баһылык Д. Ф. Баранников) мэдэйи биллэ, сибээстэһэ турар. Түмсүүбүт сибэтигэр 7 киһилээхпит—П. Д. Баранников, М. М. Шеломов, Г. Г. Туралтаев, В. Е. Попов, А. П. Решетников, И. Я. Егоров уонна мин. Барыы даҕаны төрөөбүт түөлбэбитигэр комолостербүт, тугу эмэ туһалаах оҥордорбут диэн саанаан салайтарабыт. Маныаха куоракка олорор биир дойдулаахтарбыт даҕаны сүбэ-ама, күүс-көмө буоллаллар. Холобурга, А. М. уонна М. С. Слепцовтар дьиэ көрдөттэрин аатыахпын сөп. Инникитин сибээспит өссө кэлэн, туһан иннэҕэ диэн бигэ эрэллээхпин.

Гаврил Гаврильевич КОЛЕСОВ, аан дойдутаабы гроссмейстер:

—Куоракка киирэн олохсуйбутум 4-е сылым. Биһиги коммерческай тэриллэҕэ үлэлиибин. Үрдүк үөрэхтэ педагог-социолог идэтигэр кэтэхтэн 4-е курска үөрэнэбин.

Биир дойдулаахтарым күрэхтэһиилэргэ кыттарбын, туох ситиһиилэрдээхпин кэтэн көрөр, интэриэһиргиир буолуохтаахтар. Онон ыытастык итии туһунан кэпсиэм. Тренердэрбиэн А. Г. Аҕаров, Н. И. Кычкин буоллаллар. Биһиги үксүн бэйэм дьарыктанабын. Күрэхтэһиигэ кыттыыбын «Рейтинг Плюс» фирма тэрийэр, үбүнэн хаачыйар. Уопсайынан даҕаны, бу тэриллэ, Саха сиригэр эрэ буолбакка, Россияҕа, онуо аанан, аан дойдуга дуобата пропагандалаһыыга, спорт бу көрүнэ сайдарыгар улахан оруоллаах. Кини 1993 сылларыттан тэриллибит. Учредителиннэн республика урукку үбүн министрэ В. И. Птицын уонна тэриллэ салайаччытынан буолбут И. М. Андросов этиллэр. Владимир Ильич Россия дуобакка федерациятын президиумуттан тиийэ талыллыбыта, 1998 сылга солкуобай нурса түүнэр диэри таһаарылаахтык, кимиллээхтик үлэлэбитин барыы билэбит. Итии кэмнэ диэри 20-чэ үлэһиттээҕэ. Биһиги үн-харчы өттүнэн үтүрүттэрэн төһө даҕаны штата аҕыйаатар, ыыммыт хайысхатын ыытыбыт.

Быйылгы сылга киирэн баран ыытыбыт күрэхтэһиилэрбэр ыаар бастаатым. Олунньу ыйга Росииҕа мэчэтэргэ, эмиэ итии ыйга Кулановскай барыһыгэр уонна республикаҕа биирдиилээн бастыыр иһин күрэхтэһиилэргэ. Онон дьарыгым, формам үрдүк көрдиннигэр сылдьыбын диэхпэ сөп. Холобур, 1999 сыллаахха Кулановскай биринигэр уонна республикаҕа

(Бүтүүтүн 3 стр. пор).

УОТ СУБУРУУСКАЙ УДЬУОРА— УУС НЬУКУЛАЙ

Чурапчы Болтоностуттар уҥуу учаастаҕар, сурунаахчыҥар эрэ уҥаҕабыт буолбатахтар. Маҥнай хаҥа да бэйэлэх улуустан ыгыллыбыт ойуунар, удьаҕаннар. Ийэ лоҕуларыҥ кэнсиэгинит сэриилэстэр, кэнсиэнтэ кинилэр кыайыгас хотугас үлэһиттэр, тиэхиньиэстэр салайаачыстар ҮСКЭБИТ АХАН СИРДЭРЭ.

Мин бүтүн кэпсиэм кэлиҥ—остуолбарыай Уот Субуруускай (Н. Д. Кривошапкин) удьуора Уус Ньукулай—Николай Егорович Кривошапкин.

Кырдьык Коля үстүгэр кэйэтэ, тоҕустааҕар ардах ыаллар, оҕо кытаанах дьыалларга кырдьарас абатын Биэрэ эмээхсин тэҥнэтиллэр-истиэтиллэр хаалбыта. Аҕата Кривошапкин Егор Васильевич түөрт ыллыас түөлбэлэх, отчолорго тыа эмиэ ыгыллыбыт атыҥнытын сылдьан олохтон эрдэ туоруоммута. Иккиэ гынан, Коля бэрт эрдэттэн үлэҕэ. Ыраах буспута-хаппыта, арааллыбыта-бурулуубута. Кини кинилиэн оҕуруо суолун бэйэтэ туту сатыырыыган уонна аҥыгыгас сүрэхтэх үтүө дьон субэлэриэн булуммута.

Кыйыгы өттүгэр натриэлкэ олорон Болтоно ос. куолаҥнар үөрүо-үөрүо сайын тоҥ да кыратыа ыйын, туос ачыан, ыскаҥыс этэрэх-сиэнэх, ыарыах уот от-бурдук уллаҥнаан гарсыарда түө тахсыыларга хаҥа кинилэр диэрэ улахан дьону кэтта тэбиспэтэх уолайыарга кыдыллыбыт. Кини от-хаан өттүнэн түөр-сайдар оҕо сааһа аччык, эс-тэр кэлиэ кыра оҕо аҥа-сиэнин эмиэ, дорообуйдыгын аллэрытар уҥуохуобуйаҕа аастыта. Итиннэ кытыанах үлэ кыра оҕо сайдыгын хардыы ыытар. Итэ оччотооҕу сэриилэстэр оҕолоруттан бэрдэлэрэ да пэдэгэгэрэ эбэ.

Ол кытаанах кэмнэр туһунан Николай Егорович маннык аҥаардас: «Оччолорго дэпэнэгэнэ, кинилэри сыыр түбүнэн сэлэн да кэрбот этибит. Эбэ эт, арыы тэбиэн эбэ эр бэрилиэбат. Сүрүн аспытынан бурдук сыта эрэ сыстабыт, от-мас бүлкэлиэктэх уу-убаҕас хаабы, баҕаастар ыаҕастаах, суорат дуоҕа буоллахтара. Ийиэнэк астар ыскыт кэнкэто түөкэн бэрэй бэрт түрдэнэн ааҕан хаалаллара. Оҕоо мэлдьэтэн туос ачыык сыыдьар буоллаабыт.

Кубаҕан, суг сыллар ноорбоох буоллаллар эбит эбэ. 1942 сылларахха ойоҕуоммутуттар уот кураан сатыылабыта. Сайын устата халлаантан бэрт тэмнэх уу түспэтэҕэ. Сайын пэтото түүлэх үөн түҥнэ, от-мас өрүҥнэнэ суугу уулаан, эмтэрчабыт кыыл-кыйыл буола хаҥарыйан хаалбыта. Бэйэтэ тыаҕа тэҥэтэхпэтэнэ тэбиэбүттэр кууну бүрүөн бэрэн сылдьарбыт.

Коля түөлбэлэх буолан, сыра эрдэҕиттэн кэм үчүгэйдэх уонна кубаҕаннык сыбыганнаҕарын биэрэ, дьон кэссэбиллэриэ болҕомтолоохтук истэ, уоскуйуннан, үчүгэйи, кубаҕаны ирдэнэллэ үөрэммэтэ. Бэрт кыра сылдьан сахо аҥаа улуу кэйиитэ корбутун төрүт умныбат. 1937 сылларахха, ол аҕа, кини 7 саастаах, төрөөбүт алаастарын Арылаах хаалдьайытыгар сэхэскэлэлэ сылдьыбыттэрэ. Арай арааттан массыына тиэкиэтэн кэлэн тохтообута. Хас да мааны бэрэйэ кэлэн массыыныттан түспүттэрэ. Арай дьон саатар: «Ойуунуттан! Ойуунускайдаах кэлбиттэр!..»—диэбиттэрэ. Онно кэрдөөбүт, дьон ортотугар бэрт кэмнэ

Бир дойдулаахтарбыт кэпсиллэр

(Бүтүүтэ. Инник 2 стр. көр).

И. Токусаров бастаабыта.

Күрэхтэһиигэ кыттарбыттар үксүгэр үс-хаарыс атчыннэ кыыстыйтарабыт. Итиэннэ сибиэстээн, сорох күрэхтэһиилэргэ олох да барбакка хаалабыт. Спортсмэнэт мастыр Правительство аан дойду, Россия күрэхтэһиилэриттэр түөрт спортсмен—А. Аввров, И. Токусаров, А. Бурнакова уонна мин кыттарбыппыт үбүлэйиэк хаҥар. Оттон атыыттарга кыттарбыппыт сорох-сор кэрдүүбүт. Ыраах олорорбутуттан, гоҕуруу тэҥкэрбиэтэр эбэх үс-хаарыс ааҥа буоллар, онуу тэбиэнэ кыттыыт ороскуота. Күрэхтэһиэбит аҥаарыгар этэ түөрүгэр ачыыр. Оттон сэҥуруу олорооччулар 10—15 улахан күрэхтэһиигэ кыттаалар.

Сүүс хаҥатыах дуобакка эмиэ дьарыктанабыт. Дуобат бу кэрүгэр күрэхтэһиибит эсэ аҕыйах. Сахо дуобатчыттара утумнаахтык дьарыктаныахтыыллар, маннык эмиэ сиэдэйдэнэр ыытыахтыыллар диэн сонуулаах.

Дьиэрим дуобакка ыыта сыбыганнаахтар. Аҕам Гаврил Семенович «Рекитит Плюс» фирмаҕа тэлгэнэр. Дуобатчыт буола улаатарбар маннык оруола улахай. Бэйэтэ Аня спорт бу көрүгэр кэнсиэрэ кандидат. Бэйэтэ сэвэстыылаахтарыгар республика чемпионнаах. Быйыл ыйтан СГУ айаҕас чемпионнаах 100 хаҥатыах дуобакка бастаабыта. Бэйэм сайын ыытыллыбыттаах «Аҕаа оҕолоро» күрэхтэһиигэ Саха сирин олоҥхо хамсааҥаа.

Бу мин бүтүүтэ Электросталь куоракка күрэхтэһэ барарыы сылдьыбыт. Инникитин дьаҥны дуобатыгар кутуммаахтык дьарыктаныы быданнаахтык, кэбиэт кэрбиэдэрбиэ ыытыллыбакка ыйаллыам. Чурапчыны дьиэлэтэр-сэриитэлэр мин сатаабыларбыттэн тэҥнэ үөрсүүт, ыкаҥнаа кыыаттыларыгыт ыраах ыыталлыбыт эрдэбит.

УОТ СУБУРУУСКАЙ УДЬУОРА— УУС НЬУКУЛАЙ

кэрүүнэлэх, кыра уҥуохтаах, кэтыгыр, атыылаах кэйиэ ыраах эбит. Оҕуй-соҕой кэлбүт-эстибит оҕолоро туоруом тахсан сорохторуо, ол кэнэгэр Коля, тэбиэлэрин имэрийэллэрэ эрэ ыытаан үчүгэйдик үөрэнэн, үчүгэй дьон буолуу диэн алдаабыт. Итэҕэс Николай Егорович олус астыыр сайаан бэхиэнэ да кэпсиэр.

Саха Сэриитэр Уот Субуруускай диэн аатынан гражданскай сэриилэстэр сэриилэрэ Николай Дмитриевич Кривошапкин хаалгыак быллэр. Итиэннэ Коля эмиэ, хаҥы кырдьаҕы баран дойдутуттар Болтоноҕо олорбута. Сайын ахсын сэйсылыгар Арчастаахха бэ ыытыллар, уоскуйуммут, сылгыгаан дьарыктыыллар. Николай Егорович оччолорго ат сүүрүүтүн барбатын эйэлээх хаалбыппыт кэнэгэр: «Чаҥыр ыйыгыскын аттаах сүүрүгэ уонна Субуруускай ат Чэппэх Поддчор сүүрүүлэрэ Чурапчыҕа буолбута. Уҥуохтуу сүүрүү ыраахтан ыстэтэн турар үлүн, кэлэ сиэрэ ыытыллар буолаллар. Барт эрийиэлэх сүүрүү туруулар Субуруускай ат ыытыллан атаа тахсыбыта. Оҕолоор атын кэпсэнэн, таас куубаа туран сэрбиэттэн сылгаан ыйыта уонна хаҥаныттан уу-хаар бэспэта. Маннаҕа хараҕын уутун кэрдэрбэтэх ыытааччы оҕолоор уҥаҥнык, үйдэлбэтэҕэ эрэ турардахтыгыт. Субуруускай ардыгар олуус сэбүлүүрэ, Кини бэйиэхэ бэрт эйэҕэ кэлиэстэр, сүбэлэрэ уонна ыраатыгын ыраах-туһалаах дьон буола улаатыаҥ диэн алгыыбыт.

Коля Кривошапкин улэдэп-улэлэп ыраах оттуоҕэ, тэрилэн орто оскуоланы бүтэрбэтэ. Бэрэ эдэр уҥаатар курдук, арыаҥа туоруо сыл Чукотканан, Петропавловскаанан талаҥнаан сылдьыбыта. Дьокуускайга кэлэн, балтарыа сыл уоруоҥ техникумтан идэтин ылбыта гынан баран, атын уорааҥнан туһаайыллыбыта системаҕа ыыталлыбатаҕа. Кини тоҥ эрэ тутуумас улаатан кэрдэтэлэ тардара Оҥоҥ бэрэ сыл курдук болуотуннуйуулаах улэлээн барбыт. 1957 сылларахтан Дьокуускайдаабы кебиньой фабрикаҕа бэйбэтэ уонна хуу бүтүүгэр диэри тохтоло суох столярдыан улэлэтэ сылдьар. Кини ыаллыгын ойуттуй тоҥэлиэх эхбэх остуол, олоппос, дьиэ атаа да этэрилэрэ ойуулаах тахсыбыттарын кыы аҕа сирэнэ буоллаҕайдар. Николай бэлитэн 5 разрядтаах столяр. Бу ааммай улэлэҥ разряд, атыыныгы эттиэхэ, столярдар «говеллаларга», пастрэйиэктэрэ, ууруулларга. 42 сыл бэрэ идэҕэ, биэр дьиэ ыытар, бэрэ коллектиэкэ тэх да эмиэхэ, суох, мэлдьэтэн үрдүк кордөрүүнү сэтиэн ыыппыт кэмнэрэ сылдьан, дьонтан барытыгар сэбүлэтэн улэлэбэн кэбиэхэ эрэ барытыгар ыгыллыбыт. Итэ сылдьар устахарыгар кебиньэй фабрикаҕа сэр-сэр аҕыы ыыллан, түөрт сиринэн кэбэн ыраах сылыыбыт.

Бастакы директор Роман Степанович Попов эбэ. Оссо эти эйэн Чурапчы Болтоностуттан төрүттэхэннэ дьиэ маҥнан бэйэтигэр барыа сыыныыбыта. Чуолаатыта. Биэриэ үйэлэ кэнэ Иван Федотович Лачаныыкаан директордаабыта. Кэлэн ыыппыт ааспыттан сэнгэрэн-эгэрэн сүрүннэлэр, үөннэлэр, ыыт бэйиэхэ—рабочайдарга оонуок кулаҕаннан бэлэхэрбэтэрэ, хаҥа, тэтэрдутун, ыаҥ туйуоҕар бэрт ыаҥомньолаах, үлэлиэкэ олуус үчүгэй сылыыгынаах, ийэлэр кулаҕаннаах ааҥ эбэ. Бэйиэн сирбэтэхэлиэт, Мебельнэй фабрика Иванов В. Г. (1977—1990 сс.) хаҥа улэлэрэ-тэриэ дьиэтэхэтин атаҕар турбута, республика тас эйгэтэр тэлбэ аатырбыта. Владимир Гаврильевич тутуулаах сэмэт-сэрэк туруоруулаах улэлэрбэтэ. Иванов гынан, бэйиэ кэлиэстэриэн эмиэ ыытыллыбыт. Бэлитэн фабрикабыт бэйиэ, оҥоҥ оҥоҥ-ыстративнай цехтэ, отделочнай уонна массаа сылыгтыра бэрэтэ тоостор. Сыахтарга итэҕэйэ оборудованнаах кэлэриэдэлэбэтэ. Улаатар уоттуобуйаҕа тубута. Бу дьыраҥа Владимир Гаврильевичтан сэрэ кыладаабыт эйэлэнэр Перед Ефремович Кузьмин уонна сиэрэтэн бэрэбэтэ.—диэн кэпсиэр улэ иэтэрэ Кривошапкин.

Николай Егорович ыстэн сылларга директордаабыта В. Г. Прокопьев олуус тэрэнэн улэлэйэллэрэ. Кыргыдаҕар тэрэтэлэр, хаҥаайыстыбыттан сэлэйдаачы улэлэт цехтар, рабочайдарга сылгыыллар, пинэхтэри ыытта субэлэйэр, директорбыт диэн ыраатыгын сылдьыбат, улаатаҥнык туттубат буолаллар. Сотору-сотору сыахтары хаҥайэн дьиэҥ кэтта дуобуйуор диэрэ хаҥастан үөрэ-кэтэрэ. Директор Михаил Егорович общественнай олохтоох эстэлбиэйдэх ыытарыҥ олуус сэбүлүүрэ, тэлэ кэллэрэннэн эбүүрэ. Рабочай кэпсиэ тыла, туруорсуута болҕоотоҕо ылыллар. Бастыҥ рабочай Кривошапкин уонна директор Попов бэрэ тэрэн, улэ-хамыыс, ий-сэмэй оттуноо бэлэ-бэлэлэрэн толорсон улэлэйиэхэрэ кэлэктиэп күннэҕэ олорордьыаҕар, тэтэрдэр-хомуйуллар уонна олуутэх бэлиэтэрэ туруорсуутэ улахан оруолу ылбыта.

Тыыл кэтэрэ, воруот хаҥаайыстыбатын утуолаах улэлэтэ, «Үөс Крыыл бэлэхтэн ордон кэлэрэ, утуо охсаннаах правительствоннай наградалар, медальдар хаҥаайыныгэр, мас уулаа Н. Е. Кривошапкин бу кулаҕаннаах 60 сааһын туоллар да, бэлиэтэ дьаҥна таастыыр идэлэттэн ыыппыт ааспыбыта улэлэн сылдьар. Инник ааҥ тэлэллаах аҕолара, түөрт ыаллыгыттан эйэлэрэ, улахан уонна кэлэнэнэ—кэлэрэй сылдьыбыта.

Олохтон уонна хаҥаттан ачаардас үчүгэйи эрэ буолан кэлэ сылдьар уонна оҥу эрэ тутар, кэтэрэннэх улэлэн, бараммат түбүгүнэн олорор кэлиэ хаҥа да кэрдьыбат, сэнаата бэрэх, күүҺэ-уоҕа молтообот.

Николай Егоровичка үтүө порообуйдаах, дьолу-сэргэни бэлэмнэбит.

Иван ФЕДОТОВ.

Кэрэ концерт кэҺиилээх

Соторуттаҕыта «2000 сылга—2000 үтүө дьыалаҕа!» диэн хамсаҺыны ааҕаан, оҕо кыттан, Дьокуускайга Опера уонна балет театрыгар Аллаҕар ааҥнаатыгар мунньуллар кэрэхсибиэлэмэхтик ыытыллыбыт: Бу дьоҥ хаҥаанан Дьокуускайга олохсуйбут бэрэ дойдулаахтарбыттар аҕаа-ийэлэрэ «Аллаҕар ааҥнаах» түмсүү уонна Аллаҕар ааҥнаахтан дьаҺалтата, общественнайдыгар тэрийдилэр. Концерт таҥнарыа быыстапкаҕа туруорулуннуо, атыы-тутуу тэриллиэ.

Театр фойетыгар ааҥнаах любитель художниктэрин Попов Николай Федотович, Оконешниковна Ирина Иннокентьевна, куоракка олорор художник Попов Иннокентий Гаврильевич улэлэрэ быыстапкаҕа туруорулуннулар. Уран уус Сергуосова Екатерина Николаевна таҥастыгын сэмэнньэхтэрэ эмиэ нэйиэ болҕоотоҕуттан тарталлар. Маннык сахо ааҥнаах эрэйдэлэннэ.

Концерты «Ойдаҥ народнай ансамбль дьиэлэрэ. Улуустан: республикаҕа биилэр ыраахтыттар Иван Хон, Василий Лыткин, Иннокентий Лыткин, Тарас Толстоухов олуус үтүгэй толоруулара ытыс тэлэлэнэ дьаҕыйуоллаах; сиэлэ ыыргэйэ олордо.

Экраанҕа Чаллара улэйыт дьонуо сэриилэрэ-нэрдэрэр видеосюжет кэстэр. Сайын фермаҕыт туруу улэйиттэрэ Решетников Д. Н., Готолова А. Ф., Корякин В. Д., Лыткин И. Н. сыарыаҕа олорон ыыллар. ЭрдэҺиэт трактористтар Шеньков П. Н. эбэбит ортотуттан от тэйиэ аҥар. Оҕолор барыкаттар уҥа-кэтэ оскуолаҕа диэки хаамсаллар. Бу видеосюжет фонуор Федор Готолов тылыгар уонна мелодиятыгар «Чыаппора

КӘЛЭҢ КЫЫҢЫ АТААРА, СААҺЫ КӨРСӨ

Чурапчы сэлиэнньэтигэ управленнэтэ, дьиэ кэргэн иннэ, ыччат уонна культура управленнэлэрэ, П. М. Решетниковы аҥаардас Чурапчыстаабы народнай театр Чурапчы сэлиэнньэтигэ ыытыллыаҕын кэтэ ыстаан 2 күнүгэр күүн 11 саастан тэҕэс мэдиэх. тэмэрдэнэ тыыммыылаах кыбыны аҥаара, сиҥиэнэ саадал сааһы уруйдуу тоҕоруоҥ мүсүөрдэ ыытыллар!

ПРОГРАММАҒА:

—түөлбэлэриэн парад;

—ырдар ыытыллар;

—күрэхтэһиилэр (мини-футбол, кэнэт тардыһыыта, кордөөх ойуулуур, аттракциондар);

—ыстыы-эргиэн, хаҥыстыа.

Буолар сирэ: Д. П. Лазарев ааттаах ыскуола одьуулаах Куохара үрдэр.

Тэрийиэр сүбэ.

БОЧУОТТААХ ААККЫТЫНАН!

СР Президиэ М. Николаев 2000 с. кулун тутар 17 күнүнэн 1000 № дээх Ыйааһынан ыа хаһаайыстыбатын сайаатыгар үтүөлэрин уонна элбэх сылдьыбыт үтүө суобастаах үлэтин иһин улууспут тыатын хаһаайыстыбатын ветеранынан ЕФРЕМОВ Анатолий Васильевичка «Саха Республикатын тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ» аат биэрилиннэ.

Анатолий Васильевичы бочуоттаах аккынан итиччэ өйдөрүлүннүбүт!

x x x

СР Президиэ М. Николаев 2000 с. кулун тутар 21 күнүнэн 1002 № дээх Ыйааһынан республика социальэй-экономическай сайдыытыгар үтүөлэрин уонна элбэх сылдьыбыт үтүө суобастаах үлэтин иһин РФ Нолуоктарга уонна алмаардарга министерствотын бийиги улууспутунааҕы инспекциятын сайдаччыгар ШАДРИНА Раиса Дмитриевнаҕа «Саха Республикатын жоруотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ» аат биэрилиннэ.

Раиса Дмитриевнаны бочуоттаах ааккынан итиччэ өйдөрүлүннүбүт!

Криминальнай хроника

Бу саастыы кэлиэлэрэ, ол эбэтэр кулун тутар ыйа 13 күнүттэн 19 күнүгэр диэри, улууска иннэлэ быыбылаанар уонна буруйу кэтиллэр бэлэтэннилэр.

Кулун тутар 13 күнүгэр Төлөй Дарыйын олохтоох Попов Е. С. дьиэтэ иһиттэн 4 тыс. солк. хаартыа суолуттан туйуна телефонунан тыллабыр кыырбыта. Бэрэбиэркэлэппит-ардыар үлэ кытыыла сылдьар кэмнэр хаартыа дьиэтэн кэстэн, бу биилэрэнэ, буруй сиэтэбэ суоҕунан салайтаран, холуобунай дьиэлэ кэбутуллэрэ аккаастанна.

Кулун тутар 14 күнүгэр улууспааҕы иһин баалыыбаа Арыылаах бөһүөлэгин олохтоохо, 1956 сылгыы төрүөх Кажемякин К. И. кырбаан киллэрэллибит. Бэрэбиэркэлэппит туһугар холуобунай дьиэлэ кэбутуллан, уорбаламаччы Арыылаах бөһүөлэгин олохтоох Баранов тутуллан хаайыллыбыт.

Кулун тутар 17 күнүгэр Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоохо Неустроева К. С. Чурапчы орта оскуолатыгар VIII саҥа кылаас үөрэнээччитин В. Неустроеваны кимиэнэ баллэбит дьоннор кырбаабыттарын туһунан телефуоттаан сэмэлэбэтэ. Корруут-ардыар үлэ туһугар сокуоннай сыалын сиэтэ илии Артемьев С. миэрэҕэ тардылыннар.

Эмиэ бу күн Чурапчы сэлиэнньэтин 5 № дээх рыынок таайыгар УАЗ маарканнаах массыынаны ВАЗ маарканнаах массыынаҕа баран туоруоруу туһугар тыллабыр кыырбыта. Бэрэбиэркэ туһугуттан Кылаанны бөһүөлэгин олохтоохо М. Н. Поспелова хуол быраабылаҥа хаайан туһугар кыра оруоттаах эчэйии таһаарыллыбытынан дьиэ эдэммэстиэтинэй боротокуол оспуоллан миэрэлэнэ.

Кулун тутар 18 күнүгэр Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоохо Поспелова М. И. 34-27 гос. күөмүрдээх ГАЗ-53 маарканнаах массыынанан биилэбит дьоно кинилэр муустарын Чурапчы күөлүттэн тиэйэн бөрбыттарын туһунан тыллабыр оногобута. Матырыйаал бэрэбиэркэлэнэ сылдьар.

Кулун тутар 18 күнүгэр Хорбаан бөһүөлэгин олохтоохо Кириллов К. К. буат сиэтэнэн ыытан Г. С. Говоровы атаҕа таһан ачаппытын туһунан биилэрэн кырбаабыт. Буруйдаах утарыы холуобунай дьиэлэ кэбутуллуо.

Аҥаардыы кэлиэлэрэ иилэ ытаанэ общественнай сирдэрэ арыгы ньоон бирэх айдаанныар улууспааҕы суутунан тоҕус киһи ардыы миэрэҕэ тардылыннар. Ол кэнсэр сокуоннай сыалтарын сиэтэ илии ЧРОСЮ диэн үөрэнээччита арыгы испит турунтаах сылдьаннар остуолуна айдаарыы ыытарбыттар. Итиннэ таайыан ытирик турунтаах общественнай миэстэҕэ сылдьан эйэ кэбэ тутуулуна. Кинилэр Административнай Кодексынан эпизэкэ тардылыннылар.

Андрей ЭВЕРСТОВ,
ИДьО старшай оперативнай цаҥууруунэйэ.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

1969 сылыттан ыытыллыбут, үүгэй турунтаах Нисман Сергей уонна 1993 сылааҕы ГАЗ-3307 грузовой автомашинкалара. Билэр эдэрыскыт: Чурапчы гэл., Мурун Тыаныйа, Хатыгыныах уул. 1 аҕа № ра. Тел. 22-173.

Эҕэрдэлиибит!

Хотылы кэбиллэгин олохтоох, хоту кэбэруллуу ыытыллыаҕа, үлэ ветеранын, улуус бочуоттаах гражданина, урукку Субуруускай сүмэнэ, совхоз директора ЕФРЕМОВ Анатолий Васильевичка «Саха Республикатын тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ» бочуоттаах аата биэрилиннэҕин итиччэ эҕэрдэлиибит!

Эйигэх үтүө дорообуоланы, үлэҥ-хамсаҥ баай оонньуктаах бүтэн, дьоллоох-сэргэх, оҕолоох, сиэнэрдээх сүбэ-ама буола үйэтээн-үйэтээн үйэлиэн олоруоҕун, дьиэ кэргэккэр дьоллуу-соргуулуу бараҕын!

Хотылы кэбиллэгин дьаһалтата.

x x x

Биирдэ төрөөмпүт табаарыспытын, улаханнык үйэстэтыр, дириҥник ытыктыыр, кэрэ туттар, күүдүгүн сэнэтэр, сэмэй итиччэ-иэхэтиэк, варыанньык таптыыр дьүөгэбитин, Дириҥ бөһүөлэгин участкоолаах балыыбатын ахтыыларбыт, күн сирин аан бастаан көрөр кырдьаҕастар кыыс ааттарыгар Александра Гавриловна КОРЯКИНАНЫ ор сылаах аймыылыах, үтүө суобастаах үлэҕэ сылдьыбатын Российскай Федерация дорообуо харыстабылын туйгунун аата биэриллибитинэн долгуйан туран биирдэ төрөөмпүт оҕолорун, дьүөгэлэрин аатыттан ис сүрэхпиттэн эҕэрдэлиибит!

Эн сибэкилэр иҥэрдэ ыытыллыбыт элбэх кырдьаҕастар күн сирин көрдөрөн нуо-хүбэй ыаллар, аймах дуоһуйахтар аймах уруккуларын үрдэтэн дьоҥҥо түстүрүгүнэн биһиги хаан туттабыт. Аттыбытыгар эн сэмэйдик шчаардаан, сылаас-сымнаҕас, эйэҕэс кулгэскэнэн сүбэлэн-амалаах сылдьарыгыттан биһиги ыыхыгыттан ыах, хоруоҥтуттар күүс эбиллэр, эн ырааҥ хоробуттар тэҥнэтэн олохпут уустуктарын туоруубут, оруу хаҥыс хаххалаах, суон дуҕалаах курдук сананнабыт.

Күнду ыйыбыт, чэгиэн-чэбдик дорообуйаанан, сааһын сэлиэбэрбэтин, дуоһун туоххайыйбатын, эйэҕэ дьиэнэ сылгыйа, чэпчэнэ диэнэ барыйбатын ыытарыгуйа туруохтуҥ.

Үлэҕэр дьон-сэргэ ыытыллыыларын ирдэлэрин эсэ утумнаах үрдүк сиэтиилэрэн. XXI-с үйэ саҕыдыгынан кырен-нотон бөлөхтөнэн бөлөхтүгэр ыытта биирдэ үөрэхэтэ сылдьыттар, ийэх-баайа дьиэнэн. сиэнэрэгин үөрдэн ыстарыы бөлөхтөрү үйэ дьиэлээх-сэргэлээх олоҥу олоруттар бэлэмнэтэр. Бэйиэ эйэҕэ хаһаак бэлэмнэр эрэллэрэ тиэрэ-чэбдик буолуохтуг.

Бары түүлүү ыытта Дириҥ оскуолатын XXI выпуска.

Таптыыр хэргэним, ыраас дуоһаммах күн-күбэй ийэбит, оҕоҕун оро ирдэтиллэр эйиэбит. Дьокуускайдаабы Урдуку музыка оскуолатын үлэһитэ

ОКОНЕШНИКОВА Агафья Прокопьевна

үйэн ыраахтан ыарыыттан өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, барыа ийэхтэрбэр, табаарыстарыгар, билэр дьоҥҥар ыытыллыаҕыттан.

Кэргэнэ Оконешников Петр Семенович,
кыыла Катя, уоҕа Леша, ийэхтэрэ.

Күнду уолум, ыарыгым, ыарым, быраадыыт, убайбыт, Чурапчыттан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтоохо

МИРОНОВ Николай Светославович

өлүү сиэнэ сөбүлүөрүгэр өлбүтүн, биирдэмэ курутуйан туран, чугас ийэхтэрэ, табаарыстарыгар, билэр дьоҥҥар ыытыллыаҕыттан.

Ийэтэ, кэргэнэ, оҕото, убайдара, эдэйиэ, билэ, быраастара.

Мэҥэ-Хаҥалас улууһун Коробут бөһүөлэгэ олохтоохо

АНДРЕЕВ Михаил Назарович.

өлбүтүнэн дириҥ курутуйаларын тиэрдиллэр:

—Күнду быраата Андреев Михаил Назарович өлбүтүнэн дьаһалтатыа диэн кэргэнэ спецкомбинат Федорова Варвара Дмитриевнаҕа Хотылы бөһүөлэгин дьаһалтата.

—Таптыыр быраастара Андреев Михаил Назарович өлбүтүнэн ыкса ыалдьыбыттар Варвара Дмитриевна, Александр Александрович Федоровтар, Хотылыттан Атласовтар, Константиновтар, Никифоровтар, Крекошапкиналар, Чепобутовтар, Чичигдаровтар.

АТЫЫЛАҺАБЫТ

100 уустуука кэбиэт эбэтэр буруйу кэбиэ. Тел. 21-435 (үлэ тааһын кэмиттэн).

Туойа учаастагын олохтоохо, хоту кэбэруллуу ыытыллыаҕа, үлэ ветерана, ыырдьыгас механизатор

КОРКИН Кузьма Петрович

үйэн ыраахтан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ курутуйаларын тиэрдиллэр:

—Кэргэннэр Нюргуна Иванна, оҕолоругар, сиэнэрэргэр Сахаа кэбиэтигэ дьаһалтатыа, кыргыдьастарын сабыста, олохтоох бааһынай хаһаайыстыбаларын, бастыыр коллектива.

—Кэргэннэр, оҕолоругар, сиэнэрэргэр, чугас дьоннуттар, аймахтарыгар Туойа учаастагын бары олохтоохторо.

—Бахсы бөһүөлэгиттэн төрүттээх Туойа олохтоохо Коркин Кузьма Петрович өлбүтүнэн иэдэйиэхтэр, оҕолоругар, сиэнэрэргэр, биирдэстэргэр Коркин Дмитрий Петрович, ыччат дьиэ кэргэннэр Чурапчыттан Сергеевтэр, Баранниковтар, Чыаһаароттан Сергеевтэр.

—Биирдэ, төрөөбүт күнду убайа Коркин Кузьма Петрович өлбүтүнэн иэдэйиэхтэр Иванова Ирина Ивановна, оҕолоругар Ольга, Артур, Петр, Кузьма. Ирина сиэнэрэргэр Чаадаратов Коркин Д. П. дьиэ кэргэн.

—Аймахтара Коркин Кузьма Петрович өлбүтүнэн иэдэйиэхтэр, кэргэннэр, оҕолоругар, биирдэ төрөөбүттэрэр Чурапчыттан Макаровтар, Дьокуускайдан Макаровтар, Тобуреттэр.

Арыылаах бөһүөлэгин олохтоохо

КАЖЕМЯКИН Константин Илья

хомолтолоохтук өлбүтүн айаатыгыттан, требыстарыгар, билэр дьоннуттан өйдөнөрбит

Кэргэнэ, оҕолоро

Кутуруулаларын тиэрдиллэр:

таптыыр интернат-оскуола тэрилтэлэрэ Бараан

—Найыахан олохтоох Константин Константин Илья өлбүтүнэн дириҥнэр Варвара Васильевна, оҕолоругар Оксанаҕа, Светаҕа, кутуруттан Константин Илья өлбүтүнэн быыстыбыт уолаттарыгар Вера Васильевна, Эрдэлий Эфимовичка Андросовтарга, аҕа саастыгар Иванна Прокопьевнаҕа, кыыл дьиэ кэргэннэр Арыылаах бөһүөлэгин дьаһалтата, Арыылаах орта оскуолатын, «Бөлөҥ» үйэлээх коллективтар.

—Таптыыр кэргэннэр Варвара, ыалдьыттар Оксанаҕа, уолуттар Олегка, Вера биирдэ төрөөбүттэрэр, ийэхтэрэ Чурапчыттан Мария Баранникова, Пахомовтар, Ефимовтар, Потаповтар, Варламовтар, Поповтар.

—Кэргэннэр Варвара Васильевна, оҕолоругар Оксанаҕа, Олегка Варвара Васильевнаны ыытта Арыылаахха, Бөлөҥнөөхха биирдэ төрөөмпүт табаарыстара.

—Таптыыр аймаҕа Константин Илья өлбүтүнэн биирдэ төрөөмпүт табаарыстарыгар, уоҕа-дьиэлэриттэр Оксанаҕа, Олегка Арыылаах орта оскуолатын IX, X кылаастарын төрөөбүттэрэ, Инна Михайловна, Лена Ивановна, Елена Михайловна.

Чурапчыттааҕы Д. П. Коркин аатынан спортивнай интернат-оскуола үлэһитэ

СИДОРОВА Валентина Иванова

өлбүтүнэн дириҥ курутуйаларын тиэрдиллэр.

—Кэргэннэр Иван Иванович, оҕолоругар Нюргунаҕа, Эрхаатаҕа, Айсеттаҕа, чугас дьоннуттар түөрбэтин олохтоохторо.

—Кэргэннэр Иван Иванович, оҕолоругар Нюргунаҕа, Эрхаатаҕа, Айсеттаҕа, чугас аймахтарыгар интернат-оскуола тэрилтэлэрэ Корякин уулусаттан 1 № дээх оспорбут дьиэтин ыалдьыттар.

—Күнду аймаҕа Сидорова Валентина Иванова өлбүтүнэн оҕолоругар Эрхаатаҕа уонна Айсеттаҕа Д. П. Коркин аатынан спортивнай орта интернат-оскуолаҕа биирдэ төрөөбүт табаарыстара.

—Таптыыр аймаҕа Валентина Иванова өлбүтүнэн Дьокуускайдааҥы тыа хаһаайыстыбатын академиятын I курсун студенттэр Сидоров Нюргунаҕа Чурапчы орта оскуолатын 1996 с. биирдэ төрөөбүт табаарыстара, уруттан Светлана Ефремовна.

Редактор Г. Г. ПОПОВ

ХАЙ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Кирова Жирова, 24 сах. ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, секретарь — 21-365.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Правительство Республики (Саха Якутия). Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты 54907

Чурапчинская улусная типография. Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфиздат».

ЗАКАЗ № 35. Подписано в печать: 24. 02. 2000 г. Тираж 2536.

Автор суруттар өйдөлөр санаа редакция позициятыгар эрдэхтэрэ сөп түбэһэр буолбатах. Суруккэ иҥиллэр тахсыллар кэрдиистэхтэриттэн кэлиэн сөп бэйиэ сүүрү